

Aan

De minister van Financiën en Overheidsorganisatie

Adres kantoor Curaçao

De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao

Telefoon (+5999)4619081

Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten

Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten

Telefoon (+1721) 5430331

Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon

Geert Jansen

Datum

2 juni 2017

Ons kenmerk

Cft 201700121

Pagina

1/6

Telefoonnummer

+5999 4619081

E-mail

info@cft.cw

Uw kenmerk

Bijlage

Adres kantoor Aruba

L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba

Telefoon (+297) 5832800

Telefax (+297) 5822224

E-mail info@cft.cw

Internet www.cft.cw

Onderwerp

Reactie bij de eerste uitvoeringsrapportage 2017 Aruba

Geachte heer Bermudez,

Het College Aruba financieel toezicht (CAft) heeft op 21 mei 2017 de eerste uitvoeringsrapportage (UR) 2017 van Aruba ontvangen. Conform artikel 17 lid 1 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) ontvangt het CAft uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal de uitvoeringsrapportage. De eerste UR is derhalve niet tijdig ontvangen. Artikel 17 lid 1 LAft schrijft tevens voor dat er een kopie van de UR wordt gezonden aan de Staten. In voorliggende brief ontvangt u de reactie van het CAft op de eerste UR.

Oordeel

Het CAft meent dat de cijfers over het eerste kwartaal 2017 reden geven tot zorg. Het financieringstekort van het land Aruba komt in het eerste kwartaal uit op 1,5% bbp, aanmerkelijk hoger dan de tekortnorm voor het gehele jaar van 0,5% bbp. Het positieve saldo van de overige entiteiten van de collectieve sector leiden tot een iets lager maar nog steeds hoger dan toegestaan tekort voor de collectieve sector tezamen, namelijk 1,1% bbp. Diverse grotere opbrengsten worden pas later in het jaar verwacht, zoals het grootste deel van de winstbelasting, de settlement sum van Valero en de verkoop van Fuels Marketing & Supply Aruba (FMSA), wat de cijfers over het eerste kwartaal negatief beïnvloed. Daar staat echter tegenover dat enkele andere opbrengsten sterk achterblijven bij de begroting, met name de opbrengsten van de loonbelasting en de belasting op bedrijfsomzetten (BBO). De geraamde meeropbrengsten op basis van verbeterde compliance inspanningen hebben zich tot dusverre onvoldoende gematerialiseerd. De doelstelling van een jaarlijkse besparing van 5% op de personeelskosten is nog verder uit het zicht verdwenen nu de personeelsaantallen in FTE weer oplopen. Daarnaast verwacht het CAft dat, mede op basis van de ramingen van AZV, het saldo van de overige entiteiten van de collectieve sector in de loop van het jaar zal verslechteren.

Het CAft heeft op basis hiervan grote twijfels of de tekortnorm van 0,5% bbp zal worden behaald. Indien het beeld in de tweede UR niet sterk is verbeterd, zal in de tweede UR moeten worden aangegeven welke maatregelen worden genomen in 2017 om het vermoedelijk tekort te compenseren conform artikel 17 lid 3 LAft. Daarbij is nu al in overweging te nemen een algehele verplichtingenstop en vacaturestop in te voeren.

Toelichting

Exploitatierkening

De gerealiseerde middelen op de exploitatierkening komen uit op AWG 257 miljoen en de gerealiseerde kosten op AWG 332 miljoen, waardoor het tekort op de exploitatiedienst over het eerste kwartaal uitkomt op AWG 75 miljoen. In de vastgestelde begroting wordt voor het gehele jaar uitgegaan van een exploitatietekort van AWG 85 miljoen. Ten aanzien van de belastingopbrengsten zijn de belastingen over het eerste kwartaal 2017 een stuk lager dan over het eerste kwartaal 2016. Dit wordt volledig veroorzaakt doordat de winstbelasting met AWG 9 miljoen in de eerste drie maanden veel lager is uitgekomen dan geraamd. Dit heeft te maken met het betaalritme van de winstbelasting 2014, waarvoor de deadline in december 2015 lag, maar waar vanwege een door de Belastingdienst geïntroduceerde overgangsregeling de betalingsdeadline beleidsmatig naar het eerste kwartaal 2016 is verschoven. Vanaf de winstbelasting 2015 is het reguliere betalingsritme dat de winstbelasting in beginsel in mei van het daaropvolgende jaar moet worden betaald van toepassing, waarbij de mogelijkheid geboden wordt tot uitstel naar november van dat jaar. Dit betekent dat het overgrote deel van de winstbelasting in het tweede en vierde kwartaal wordt verwacht en het beeld over het totale saldo van Aruba over de eerste kwartaal 2017 in negatieve zin wordt vertekend. Het CAft heeft vooralsnog geen reden om aan te nemen dat de winstbelasting niet conform begroting zal lopen gedurende 2017.

Diverse belastingopbrengsten, waaronder de overdrachtsbelasting, motorrijtuigenbelasting en accijnzen op sigaretten en minerale oliën laten betere resultaten zien in het eerste kwartaal in vergelijking met het voorgaande jaar, alhoewel niet blijkt uit de UR dat deze over heel 2017 hogere realisaties zullen hebben dan begroot. Daartegenover staat echter wel dat de belastingopbrengsten van de loonbelasting en de BBO niet de stijging laten zien die zijn geraamd voor 2017. Alhoewel de loonbelasting met 6% is gestegen ten opzichte van vorig jaar, gaat de begroting uit van een stijging van 19% in 2017, voor een belangrijk deel gebaseerd op versterkte compliance inspanningen. De BBO laat in het eerste kwartaal een nog sterkere stijging zien ten opzichte van het resultaat van vorig jaar (10%), maar mede vanwege de begrote stijging van de compliance is over het hele jaar een stijging van 32% begroot. Beide belastingen lopen derhalve zeer sterk achter op begroting. De geraamde meeropbrengsten op basis van verbeterde compliance inspanningen hebben zich tot dusverre onvoldoende gematerialiseerd. Het CAft heeft een prognose gemaakt voor beide belastingcategorieën op basis van de respectievelijke seizoenpatronen in 2016 en de opbrengsten in het eerste kwartaal.

Op basis van deze calculaties zou de loonbelasting een tegenvaller van AWG 33 miljoen kennen en de BBO van AWG 21 miljoen.

Het CAft heeft in zijn advies op de vastgestelde begroting reeds gewaarschuwd voor het achterblijven van de realisatie van deze twee belastingcategorieën. Uiteraard is er nog negen maanden de tijd om de belastingopbrengsten in de pas met de raming te laten lopen, maar dat betekent dat er later in het jaar nog hogere stijgingen dan de hierboven genoemde 19% respectievelijk 32% noodzakelijk zijn. Vorig jaar heeft het CAft al geadviseerd dat wanneer de verschillen tussen de begrote en gerealiseerde cijfers van belastingopbrengsten, in zowel positieve als negatieve zin, aanhouden, hierover tijdig moet worden gerapporteerd en deze moeten worden verwerkt in een begrotingswijziging. Het CAft handhaaft dit advies, zeker in het licht van bovenstaande. Het achterblijven van de loonbelasting en BBO lijkt mede het gevolg te zijn van de vertraging van enkele maanden omtrent de werkzaamheden voor de modernisering van de raffinaderij. Hierdoor zullen (de meeste) investeringen pas later in het jaar effect hebben op de economie van Aruba en daarmee op de belastingopbrengsten. In dit kader vraagt het CAft de regering van Aruba om de impact van de opgetreden vertraging bij de herstart van de olieraffinaderij op de begroting 2017 te duiden en toe te zenden.

De meeste kostenposten lopen conform begroting. Uitzondering hierop is de bijdrage aan de AZV waar een hogere realisatie is dan vorig jaar, maar ook een hoger bedrag in de begroting is opgenomen. Daarnaast ligt de post goederen en diensten hoger met AWG 12 miljoen, wat volgens de UR met name komt door het uitgestelde betaalritme vorig jaar vanwege de latere indiening van de begroting. De personeelslasten van Aruba beslaan 27% van het totaal aan begrote lasten en vormen daarmee de grootste uitgavenpost in de begroting. Uit de 1e UR is op te maken dat de realisatie ANW 1,3 miljoen hoger ligt dan in 2016. Ondanks beperkende maatregelen op de instroom van nieuwe medewerkers bij een deel van de ambtelijke organisatie, heeft dit de afgelopen jaren niet geleid tot een zichtbare terugloop in de personeelsuitgaven. Meer recent is zelfs sprake van een relatief forse toename van het aantal personen in overheidsdienst. In 2017 is een fors aantal mensen in dienst getreden, terwijl het aantal uit dienst getreden personen minimaal is. Hiermee is de terugloop van het aantal overheidsambtenaren in de loop van 2016 dit jaar weer tenietgedaan. Het CAft adviseert dan ook om aanvullende maatregelen te nemen om de personeelsuitgaven van Aruba terug te dringen, waaronder het instellen c.q. handhaven van een vacaturestop. Het CAft geeft de regering in overweging om naast het beperken van instroom van nieuwe medewerkers in de gehele organisatie, ook de hoogte en frequentie van overwerkvergoedingen te normeren. Daarnaast kan het vaststellen van een functiehuis de autonome groei van personeelslasten tegengaan.

Kapitaaldienst

Op de kapitaaldienst zijn in het eerste kwartaal AWG 9 miljoen aan ontvangsten binnengekomen, hoofdzakelijk vanwege vrijgekomen afschrijvingen, en zijn AWG 5 miljoen aan kapitaaluitgaven gedaan. Over heel 2017 is de verwachting dat de kapitaaldienst een fors overschot zal kennen van AWG 61 miljoen, met name vanwege de settlement sum van Valero van AWG 27 miljoen en de verkoop van FMSA van AWG 40 miljoen.

Ten aanzien van deze laatste post is Aruba voornemens om deze aandelen tijdelijk onder te brengen bij Refineria di Aruba vooruitlopend op een mogelijke verkoop aan een derde partij. Doordat deze posten in de eerste UR 2017 nog niet als baat konden worden opgenomen, vertekent dit het saldo over het eerste kwartaal in negatieve zin. Het Land gaat er in de begroting vanuit dat de opgenomen baat van AWG 40 miljoen daadwerkelijk zal binnenkomen. Het CAft benadrukt dat tijdige actie vereist is om dit bedrag daadwerkelijk te realiseren, omdat anders een gat op de begroting ontstaat.

Financieringssaldo collectieve sector

Op 22 februari jl. heeft het Centraal Bureau voor Statistiek zijn advies uitgebracht met betrekking tot de collectieve sector. Daarop hebben de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van Nederland en de ministerraad van Aruba de collectieve sector voor 2017 en 2018 aangewezen. De collectieve sector is hierbij uitgebreid met de stichting Education Profesional Basico (SEPB). De overige entiteiten van de collectieve sector zijn ongewijzigd gebleven. Door de recente datum van vaststelling zijn er in de eerste UR nog geen cijfers van SEPB meegenomen. Aruba geeft aan dat deze vanaf de tweede UR 2017 zullen worden opgenomen.

Het financieringstekort over het eerste kwartaal 2017 komt voor het land Aruba uit op AWG 71 miljoen ofwel 1,5% bbp. De overige delen van de collectieve sector komen uit op een positief saldo van AWG 20 miljoen, waardoor het financieringstekort voor de hele collectieve sector ultimo maart 2017 1,1% bbp bedraagt. Over het eerste kwartaal is de tekortnorm voor 2017 van 0,5% bbp voor het hele jaar dus ruim overschreden. In de onderstaande tabel zijn de begrotingscijfers te vinden evenals de stand na het eerste kwartaal.

Resultaat (in mln. AWG)	B 2017¹	1^e UR
Exploitatierkening	-85,1	-75,2
Kapitaaldienst	60,5	4,0
Subtotaal Land Aruba	-24,6	-71,2
AZV	-2,3	3,4
SVb	6,0	8,6
ATA	1,7	8,5
UA	-	-0,3
Serlimar	-	-0,7
SEPB	-	-
Subtotaal overige entiteiten	5,4	19,5
TOTAAL collectieve sector²	-19,2	-51,6
Tekort (% bbp)	-0,4%	-1,1%

¹ De cijfers van de collectieve sector voor het jaar 2017 zijn gebaseerd op de reactie van de minister van Financiën en Overheidsorganisatie op het CAft advies bij de vastgestelde begroting 2017.

² Het totaal kan afwijken van de som der delen vanwege afrondingsverschillen.

Zoals eerder gemeld is er een aantal posten, met name wat betreft de opbrengst van de winstbelasting en het saldo van de kapitaaldienst, die in de loop van het jaar naar verwachting zullen verbeteren en nu het beeld over het eerste kwartaal derhalve negatief vertekenen. Echter, het is de vraag of alleen deze verbeteringen voldoende zullen zijn om de tekortnorm voor 2017 te behalen. Daar komt bij dat ook het saldo van de overige entiteiten van de collectieve sector in de loop van 2017 naar verwachting zal verslechteren ten opzichte van het saldo na de eerste drie maanden van 2017. In de begroting was namelijk sprake van een positief saldo van AWG 5,4 miljoen, dat is AWG 14,1 miljoen minder dan het saldo ultimo maart 2017.

AZV heeft in de begroting aangegeven dat er in 2017 een landsbijdrage nodig is van AWG 70 miljoen. Het land heeft de landsbijdrage echter vastgesteld op AWG 53 miljoen en heeft aangegeven dat het saldo AWG 15 miljoen zou verbeteren als gevolg van de heropening van de raffinaderij (hogere premieopbrengsten en hogere BAZV opbrengsten als gevolg van hogere economische groei). Hierdoor zou het tekort AZV in 2017 dus uitkomen op AWG 2,3 miljoen. Naar aanleiding van de resultaten over de eerste drie maanden van 2017, heeft de AZV de prognose van de BAZV- en premieopbrengsten inderdaad naar boven bijgesteld, maar is de prognose voor de kosten van medische uitzendingen juist fors verslechterd. Per saldo is de prognose AWG 6 miljoen verslechterd ten opzichte van de begroting AZV. Er is dus over de laatste negen maanden van 2017 een verbetering van AWG 21 miljoen (0,4% bbp) noodzakelijk om uit te komen op het begrote tekort van AWG 2,3 miljoen. Er is derhalve een groot risico op een forse tegenvaller over 2017 bij de AZV. Van de overige entiteiten zijn (nog) geen nieuwe prognoses beschikbaar.

Meerjarige begroting

Uit de eerste UR blijkt dat van de verschillende structurele maatregelen om het meerjarige beeld van de overheidsfinanciën duurzaam te versterken in het eerste kwartaal slechts 5,5% van de voor 2017 begrote maatregelen is gerealiseerd (opbrengst AWG 8,4 miljoen tegen voor het gehele jaar begroot AWG 154,4 miljoen). Dit onderstreept de noodzaak van een krachtiger aanpak om duurzame verbetering van overheidsfinanciën te bewerkstelligen. De doelstelling van vijf procent jaarlijkse besparing op de personeelskosten is nog verder uit het zicht verdwenen nu de personeelsaantallen in FTE weer oplopen.

Financieringsbehoefte en liquiditeitspositie

Op grond van de begroting is door de Staten een machtiging gegeven aan de minister van Financiën en Overheidsorganisatie om in 2017 AWG 439 miljoen (9% bbp) te lenen. Op 3 februari jl. heeft de minister het Leenprogramma 2017 aangekondigd, waaruit blijkt dat de staatsobligaties gedurende 2017 in vier tranches op de binnenlandse markt zullen worden aangetrokken voor een maximale rente van 4,75%. Uit de eerste UR wordt gemeld dat op 24 februari is de eerste tranche van AWG 125 miljoen aangetrokken voor een rente van 4,25%. Inmiddels is bekend dat op 28 april jl. de tweede tranche van AWG 125 miljoen is aangetrokken voor de historisch lage rente van 4,0%. De volgende tranches zullen naar verwachting op 30 juni en 25 augustus worden aangetrokken. Met deze eerste tranche van de lening stijgt de staatsschuld ultimo

maart 2017 naar AWG 4.086 miljoen, wat op basis van het meest recente bbp-cijfer voor 2017 van de Centrale Bank van Aruba neerkomt op een schuld 84% bbp. De kortlopende schulden van Aruba zijn in het eerste kwartaal gestegen van AWG 109 miljoen naar AWG 124 miljoen. Ondanks het aantrekken van deze staatsobligatie en het feit dat er in het eerste kwartaal slechts AWG 32 miljoen is afgelost op staatsobligaties, is de liquiditeitspositie ultimo maart 2017 afgenomen van AWG 23 miljoen negatief naar AWG 33 miljoen negatief. Het CAft acht dit zorgelijk.

Financieel beheer

Door de koppeling van de acties in het kader van de verbetering van het financieel beheer aan de PEFA-indicatoren is duidelijk te herleiden op welke indicatoren verbetering is geboekt. Zo zijn op het gebied van het beleidsmatig begroten wederom een tweetal acties gereed. Ook in het beheer van de salarisadministratie is voortuitgang te melden. Aruba is voornemens om nog dit jaar een update van de PEFA-inventarisatie te doen. Uit de resultaten van deze inventarisatie moeten de resultaten vanuit de ingezette acties van de afgelopen jaren zichtbaar worden. Het CAft kijkt uit naar de uiteindelijke resultaten en wil daarna graag van gedachten wisselen over de verdere ambities met betrekking tot de noodzakelijke verbeteracties. Het CAft wil ten slotte zijn waardering uitspreken voor de geslaagde Financieel beheerdag die recentelijk is georganiseerd in Aruba, waarin medewerkers van het ministerie van Financiën tezamen met het secretariaat van het CAft de mogelijkheden voor het verbeteren van het financieel beheer en het toewerken naar een goedkeurende controleverklaring door de accountant hebben doorgenomen.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het CAft graag bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

prof. dr. A.F.P. Bakker

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Minister-President van Aruba
De directeur van de directie Financiën van Aruba